

zeer groote Lamellicornialarven fourageeren, wellicht met die van *Chalcosoma atlas* L., de Atlaskever, die komt hier wel voor, blijkens een eens door mij gevonden thorax, doch is zeldzaam. Deze entomologische vondst was dus een aardig besluit van den tocht. Om half drie 'smiddags waren we weer te Soember Petoeng, waar we door de goede zorgen van den administrateur paarden vonden, om ons naar den rand van het oerbosch te brengen. Daar kwamen we om vier uur aan en vonden er den motor, die ons naar de onderneming terugbracht.

Dergelijke tochten hebben een bijzondere bekoring en ik hoop voor aleer ik deze streek verlaat, den Kloet nog eens een afscheidsvisite te brengen.

Bendo Redjo.

S. LEEFMANS.

NOG EENS: DIEREN- EN PLANTENBESCHERMING.

NAAR aanleiding van het artikel »Dieren- en plantenbescherming« in *D. L. N.* van 15 April j.l. veroorloof ik mij eenige opmerkingen te maken, om het goed recht van den landbouwer te verdedigen. In de eerste plaats schijnt de schrijver te meenen, dat de mensch niet tot de natuur behoort, dat er als het ware twee tegenstrijdige elementen zijn op de aarde: de mensch en de natuur. Dit lijkt mij niet geheel waar, den mensch kunnen we toch in dit verband evengoed als een dier beschouwen, al is het dan ook een dier, dat waarschijnlijk en van uit menschelijk standpunt zeker de hoogste ontwikkeling heeft bereikt. Ieder levend wezen nu is er op uit, om zooveel mogelijk zich te vermenigvuldigen en zich zoo goed mogelijk te handhaven en gebruikt daarbij de krachten en capaciteiten, die hem ten dienste staan, het eene wezen nu heeft natuurlijk betere capaciteiten dan het andere en zodoende ontbrandt er een strijd waardoor het geheele organische leven en de geheele inrichting van den bouw van eenig levend wezen 't zij plant, 't zij dier, wordt beheerscht.

Door de vermenigvuldiging van de menschen wordt de natuur, zooals die zich buiten toedoen van den mensch aan hem voordoet, niet geschikt meer, om hem voldoende middelen van bestaan verschaffen. Is het dan wonder, dat hij zich van zijn verstand bedient, om de natuurkrachten te gebruiken, teneinde de gewassen en de dieren, die hem tot voedsel kunnen strekken, zooveel mogelijk aan te kweken? Natuurlijk blijven de natuurwetten ongeschonden doorwerken: wanneer er van een bepaald gewas een groote hoeveelheid wordt aangekweekt, zal de strijd voor dit gewas zwaarder worden en geen wonder, dat er zich al spoedig parasieten van dezen welkomen voedingsbodem meester maken. Voor deze parasieten toch treedt een groot weeldetijdperk in, ze kunnen zich naar hartelust uitbreiden, omdat de planten, waarmede deze parasieten zich voeden, in grooter aantal aanwezig zijn dan tot nog toe.

In dit opzicht stem ik met den schrijver overeen. De landbouwwetenschappen i. c. de phyto-pathologie heeft dit reeds lang onder de oogen gehad. Het is waar, de mensch heeft kunstmatig het evenwicht in de natuur verbroken: dat is te zeggen het evenwicht, zooals dit zou bestaan, wanneer er geen menschen waren. Maar nu dit eenmaal gebeurd is, moet hij ook de gevolgen van zijn daden op zich nemen en dit doet hij dan ook, hij herstelt het evenwicht door de parasieten weer te verdelen en door de gekweekte landbouwgewassen op te eten.

Wat de schrijver bedoelt met te gaan buiten het optimum is mij niet recht duidelijk. Het zou dunkt mij erg onverstandig zijn om de plant of het dier, dat men wil kweken onder omstandigheden te doen leven waarbij het niet op zijn best kon leven. Verder zou ik gaarne van den schrijver willen vernemen, hoe hij zich de cultures denkt met inachtneming der natuurwetten.

Wageningen.

T. SCHELTEMA.